

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Stand van zaken rond de Innovatie-Unie 2012 — Verandering versnellen

(COM(2013) 149 final)

(2013/C 341/08)

Rapporteur: **Cveto STANTIČ**

De Europese Commissie heeft op 21 maart 2013 besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 304 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) te raadplegen over de

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Stand van zaken rond de Innovatie-Unie 2012 – Verandering versnellen

COM(2013) 149 final.

De afdeling Interne Markt, Productie en Consumptie, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 17 juli 2013 goedgekeurd.

Het Comité heeft tijdens zijn op 18 en 19 september 2013 gehouden 492e zitting (vergadering van 18 september) het volgende advies uitgebracht, dat met 161 stemmen vóór en 1 tegen, bij 1 onthouding, is goedgekeurd.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1 Het EESC is ingenomen met het besluit van de Commissie om voor het tweede jaar op rij verslag uit te brengen van de stand van zaken rond de Innovatie-Unie. Vastgesteld wordt dat daarmee aanzienlijke vooruitgang is geboekt en dat met name aan 80 % van de verplichtingen van de vlaggenschip-initiatieven volgens plan is voldaan. Het EESC erkent dat vorderingen zijn gemaakt, met name ten aanzien van het kaderbeleid dat betrekking heeft op het nakomen van concrete verbintenissen. Naar verwachting zullen tegen eind 2014 dan ook alle 34 verbintenissen zijn nagekomen.

1.2 Hoewel in 2012 op tal van belangrijke gebieden als het gemeenschapsoctrooi en de nieuwe regels voor risicokapitaal-fondsen vorderingen zijn gemaakt, is er geen reden voor zelfgenoegzaamheid. De Innovatie-Unie heeft nog geen resultaten opgeleverd wat economische groei en nieuwe banen betreft. Het wereldwijde concurrentievermogen van de Europese onderzoeksruimte is er evenmin noemenswaardig op vooruitgegaan.

1.3 Met name de tendens tot vermindering, voor het tweede jaar op rij, van de O&O-uitgaven in de meeste lidstaten baart het EESC grote zorgen. Ook zorgwekkend is de toenemende innovatiekloof tussen zowel de lidstaten als de afzonderlijke regio's. De doeltreffendheid van het regionale cohesiebeleid en de structuurfondsen ten aanzien van de Innovatie-Unie moet worden herbekeken, met name in het licht van de braindrain vanuit Europese regio's die slechts over beperkte mogelijkheden beschikken om onderzoekscentra op te zetten.

1.4 De crisis heeft Europa gedwongen over te gaan tot een verdieping van de integratie teneinde de macro-economische stabiliteit en de werking van de monetaire unie te verzekeren.

Het EESC is ervan overtuigd dat meer integratie en verdieping ook nodig zijn op het gebied van O&I, wil men dat het project van de Innovatie-Unie effectief bijdraagt tot een groter concurrentievermogen van de Europese kennis, economische groei en nieuwe banen. Het roept de Europese Raad op om in zijn conclusies van de oktoberzitting het concept van de Innovatie-Unie te ondersteunen.

1.5 Zelfs als alle 34 verbintenissen worden nagekomen heeft de Innovatie-Unie behoefte aan verdere verdieping. In dat verband onderschrijft het EESC de aanbevelingen van ERIAB⁽¹⁾ en de reactie van de Commissie. Tegelijk roept het de Commissie op om zo spoedig mogelijk een aantal maatregelen voor te bereiden op die gebieden waarop verdieping mogelijk en noodzakelijk is. Het Comité ziet mogelijkheden tot verdieping in met name de verdere verbetering van het ondernemingsklimaat voor snel groeiende innovatieve bedrijven, op het gebied van innovatie in de openbare sector, sociale innovatie en nieuwe innovatieve bedrijfsmodellen die de mentaliteit en de bestaande toegang tot innovatieve oplossingen radicaal kunnen veranderen.

1.6 Een goed functionerende Europese onderzoeksruimte is een conditio sine qua non voor de Innovatie-Unie. Ondanks de volledige steun van de Europese Raad vreest het EESC dat deze onderzoeksruimte er niet voor eind 2014 zal komen aangezien er onvoldoende vooruitgang is geboekt op cruciale gebieden als mobiliteit van onderzoekers, doeltreffendheid van nationale onderzoeksstelsels, optimaal gebruik van onderzoeksinfrastructuur, concurrerend gebruik van nationale onderzoeksfondsen, voltooiing van de markt voor intellectuele-eigendomsrechten, enz. Het EESC spoort de Commissie en de lidstaten daarom aan zo

⁽¹⁾ European Research and Innovation Area Board, 1st Position paper: "Stress-test" of the Innovation Union, november 2012.

spoedig mogelijk te voldoen aan alle voorwaarden voor de ontwikkeling van de EOR, zoals de Commissie in haar mededeling ook heeft bepleit ⁽²⁾.

1.7 Het EESC juicht de vorderingen toe wat betreft de ontwikkeling van hoogwaardige onderzoeksinfrastructuur in heel Europa, alsook de eerste veelbelovende resultaten van de Europese innovatiepartnerschappen. Naar zijn mening gaat het bij deze laatste evenwel in sommige gevallen nog steeds over niet-geverifieerde en voorlopige modellen en roept het de Commissie bijgevolg op om op basis van de huidige ervaringen werk te maken van een uitputtende analyse van hun doeltreffendheid en van uniforme voorwaarden voor de werking en financiering ervan.

1.8 De regeling voor ondersteuning van onderzoek en innovatie in Europa is nog altijd te complex en verhindert micro- en kleine ondernemingen om met name deel te nemen aan EU-onderzoeksprojecten. Los van de ingewikkelde en tijdrovende administratieve formaliteiten zijn de procedures evenmin afgestemd op de programma's op regionaal, nationaal en Europees niveau.

1.9 Het Comité ziet grote mogelijkheden om innovatie aan te zwengelen via innovatievere overheidsopdrachten. Het roept de lidstaten daarom op om meer gebruik te maken van pre-commerciële inkoop en goede praktijken en modellen van op innovatie gerichte overheidsopdrachten te verspreiden. Een en ander zou ook moeten gelden voor overheidsopdrachten die door de structuurfondsen worden gefinancierd.

1.10 De hervorming van de onderwijsstelsels zou Europa o.a. ook moeten voorzien van hoger opgeleide wetenschappers en ingenieurs ⁽³⁾. Het zou volgens het EESC een goede zaak zijn om in hun studieprogramma's ook ondernemerschap en management op te nemen daar deze vaardigheden nodig zijn om goede ideeën in succesvolle projecten om te zetten. Het pleit ervoor om het bedrijfsleven en de sociale partners bij de voorbereiding van de leerplannen en de uitwerking van doctoraatsprogramma's te betrekken.

1.11 Het EESC onderstreept andermaal de rol van sociale innovatie, die een belangrijke rol kan spelen in de wijze waarop de crisis en andere problemen van de moderne maatschappij worden aangepakt. Het is dan ook zaak ondersteunende mechanismen te ontwikkelen die toegankelijk zijn voor potentiële sociale innovatoren in het maatschappelijk middenveld en in de sector van de sociale economie. Het EESC roept de Commissie op om zo spoedig een initiatief te ontplooiën voor de oprichting van incubators voor innovatieve sociale projecten.

⁽²⁾ Mededeling van de Commissie COM(2012) 392 final - Een versterkt partnerschap voor topkwaliteit en groei voor de Europese onderzoekruimte

⁽³⁾ Europa zal tegen 2020 ten minste een miljoen nieuwe onderzoekers en ingenieurs nodig hebben om de doelstellingen van de Europa 2020-strategie te kunnen verwezenlijken.

2. Achtergrond van het advies en de Commissiemededeling

2.1 De "Innovatie-Unie" is een van de zeven vlaggenschipinitiatieven die in de Europa 2020-strategie werden aangekondigd. Doel ervan is in Europa een meer op innovatie gericht klimaat te scheppen en ervoor te zorgen dat innoverende ideeën worden omgezet in producten en diensten die groei en banen zullen creëren. Uit analyses blijkt dat in landen die meer in O&I hebben geïnvesteerd, het herstel sneller verloopt en het werkgelegenheidsniveau hoger is ⁽⁴⁾.

2.2 In haar mededeling over de Stand van zaken rond de Innovatie-Unie 2012 ⁽⁵⁾ brengt de Commissie voor het tweede jaar op rij verslag uit van hetgeen op het niveau van de lidstaten en de EU is verwezenlijkt m.b.t. de Innovatie-Unie, een van de belangrijkste vlaggenschipinitiatieven van de EU2020-strategie.

2.3 Over het algemeen stelt de Commissie vast dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt wat de tenuitvoerlegging van de Innovatie-Unie betreft. Ruim 80 % van de initiatieven is op schema. De lidstaten zijn er steeds meer op gericht een innovatievriendelijk bedrijfsklimaat te creëren: er zijn belastingverminderingen voor investeringen in onderzoek, belastingkorting op winsten uit octrooien, de toegang tot risicokapitaal wordt gemakkelijker gemaakt, enz.

2.4 Niettemin wordt in het Commissieverslag gewezen op een aantal zorgwekkende tendensen waarvan de meeste toe te schrijven zijn aan de economische crisis en de grote begrotingstekorten:

- in 2011 en 2012 kon in de begrotingen van de meeste lidstaten een **tendens tot vermindering van O&I-uitgaven** worden waargenomen;
- verschillen in efficiëntie en doeltreffendheid van nationale onderzoeksregelingen vergroten de **innovatiekloof tussen landen en regio's**;
- in sommige landen worden er **minder investeringen in onderzoek en ontwikkeling** gedaan door de **particuliere sector**, met name door kleine en middelgrote ondernemingen;
- door de vele knelpunten die de groei afremmen, heeft Europa **minder innovatieve ondernemingen die een sterke groei laten zien**.

2.5 De centrale boodschap van de mededeling is dat Europa zijn engagement om meer op innovatie gebaseerde groei te creëren moet versterken. Om deze doelstelling te verwezenlijken moet dringender werk worden gemaakt van de ontwikkeling van de Innovatie-Unie. Op dit ogenblik is nog niet duidelijk op welke gebieden, met welke maatregelen en welke dynamiek deze ontwikkeling zal plaatsvinden.

⁽⁴⁾ Innovation Union Scoreboard 2013.

⁽⁵⁾ COM(2013) 149 final van 21.3.2013.

3. Algemene opmerkingen

3.1 Het EESC is ingenomen met het besluit van de Commissie om elk jaar een analyse te maken van de stand van zaken rond de Innovatie-Unie, een van de belangrijkste vlaggenschip-initiatieven van de EU2020-strategie. Een tijdige analyse van de resultaten vergemakkelijkt corrigerende maatregelen op de gebieden waar de zaken niet de goede richting uitgaan.

3.2 Als het gaat om de tenuitvoerlegging van nieuwe EU-wetgeving is een periode van twee jaar doorgaans te kort om een echte beoordeling van de behaalde resultaten te kunnen maken⁽⁶⁾. Niettemin is het EESC ermeê ingenomen dat het beleidskader voor de Innovatie-Unie min of meer op poten is gezet, ook al zijn er nog geen zichtbare resultaten wat economische groei of nieuwe banen betreft.

3.3 In de context van het alles overschaduwende en overwelddigende debat over de tekorten op de overheidsbegrotingen, de onpopulaire bezuinigingsmaatregelen en het algemeen slinkende vertrouwen in het Europese project staat de Innovatie-Unie voor een veeleer positief en succesvol verhaal. Bij de meeste verbintenissen in het kader van de Innovatie-Unie is min of meer het tijdschema aangehouden. Het EESC verwacht dan ook met reden dat alle verbintenissen tegen eind 2014 zullen zijn nagekomen.

3.4 Het EESC juicht de vooruitgang toe bij de uitbouw van de pan-Europese onderzoeksinfrastructuur, die aan de doeltreffende rol en actie van het ESFRI⁽⁷⁾ te danken is. Van een totaal van 48 projecten van de ESFRI-lijst bevinden 27 projecten zich reeds in de uitvoeringsfase, hetgeen veelbelovend is wat de verwezenlijking van de doelstelling betreft om tegen 2015 60 % van de prioritaire Europese onderzoeksinfrastructuur te ontwikkelen⁽⁸⁾. Volgens het Comité doet Europa nog steeds te weinig om het gebruik van zijn onderzoeksinfrastructuur te coördineren en te optimaliseren.

3.5 Het nieuwe concept van het **Europese innovatiepartnerschap**, dat bij de eerste proefprojecten georiënteerd is op de aanpak van belangrijke maatschappelijke problemen⁽⁹⁾, is tot nu toe bemoedigend. Doel is de belanghebbenden op alle niveaus bijeen te brengen, om versnippering te voorkomen en een kritieke massa te bereiken. Ondanks de positieve signalen zijn de Europese partnerschappen in sommige gevallen nog steeds niet-geverifieerde en voorlopige modellen. Het EESC verzoekt de Commissie daarom om hun doeltreffendheid zo spoedig mogelijk op basis van de huidige ervaring grondig te analyseren en uniforme voorwaarden voor de toekomstige werking en financiering ervan uit te werken.

3.6 Ondanks de onbetwistbare vorderingen op een aantal gebieden is er geen reden voor zelfgenoegzaamheid. Het EESC

geeft hieronder een overzicht van de gebieden waarop nog onvoldoende vorderingen zijn gemaakt en snelle en doeltreffende maatregelen geboden zijn.

3.7 **Het systeem ter ondersteuning van onderzoek en ontwikkeling** is in Europa nog steeds veel te complex. Potentiële begunstigen worden met een enorm aantal verschillende instrumenten geconfronteerd (nationale en regionale programma's, intergouvernementele initiatieven en EU-financieringsprocedures). De administratieve rompslomp is evenmin afgenomen. Een en ander hindert de grensoverschrijdende samenwerking en sluit met name kleine, middelgrote en micro-ondernemingen van deelname aan Europese onderzoeksprojecten uit. Los van de administratieve rompslomp zijn er ook nog aanzienlijke verschillen in procedures.

3.8 De Innovatie-Unie moet er in eerste instantie op gericht zijn in alle lidstaten een uitmuntend en **modern onderwijsstelsel** uit te bouwen, waarbij ook het hoger onderwijs moet worden hervormd. Het bedrijfsleven is nog steeds te weinig betrokken bij de voorbereiding van de leerplannen en de uitwerking van doctoraatsprogramma's. Het EESC dringt er dan ook andermaal op aan dat de sociale partners actief meewerken aan de planning van toekomstige onderwijssystemen.

Het EESC pleit er ook voor management- en ondernemingsvaardigheden op te nemen in de opleiding van toekomstige ingenieurs en wetenschappers zodat zij de omzetting van goede ideeën in succesvolle marktgerichte projecten kunnen faciliteren en bevorderen.

3.9 Het is voorstander van een ruime definitie van innovatie, die vele gebieden kan bestrijken. Het heeft in zijn eerdere adviezen steeds de specifieke rol van **sociale innovatie** onderstreept⁽¹⁰⁾, die vaak rechtstreeks voortvloeit uit de organisatie van het maatschappelijk middenveld. Vele elementen van Europese sociale systemen zijn het gevolg van innovatieve ideeën van het maatschappelijk middenveld en actoren uit de sociale economie. De ondersteuning van innovatie moet dan ook voor alle maatschappelijke gebieden gelden en in de financiële mechanismen moet de grote verscheidenheid van innovatieve projecten tot uiting komen.

3.10 We missen nog steeds doeltreffendheid om **innovatieve ideeën op de markt te brengen** en met name voor weinig innovatieve bedrijven is het nog steeds moeilijk om toegang te krijgen tot financiële middelen (het risicokapitaal is beperkt wegens de financiële crisis). Ondernemerschap en innovatiezin gaan vaak hand in hand. In Europa zijn we traditioneel minder tolerant voor een eventueel ondernemersfalen. We staan nog terughoudender tegenover risicovolle, op innovatie gerichte projecten. De interne kapitaalmarkt (met name voor risicokapitaal) werkt nog niet. Nieuwe vormen van financiering voor innovatieve bedrijven zoals "crowd funding" of "business angels" worden te traag ingevoerd. De ervaring met de risicodelende financieringsfaciliteit is zeer positief maar het is jammer dat ze niet aan de vraag kan voldoen.

⁽⁶⁾ Enkele rechtshandelingen ter bevordering van een innovatief klimaat (de richtlijn betreffende overheidsopdrachten, het Gemeenschaps-octrooi, het risicokapitaalpaspoort enz.) zijn nog niet volledig van kracht geworden.

⁽⁷⁾ *European Strategic forum for Research infrastructure.*

⁽⁸⁾ Zie het *ESFRI Implementation report*, november 2012.

⁽⁹⁾ Europees Innovatiepartnerschap (EIP) actief en gezond ouder worden, EIP duurzaamheid en productiviteit van de landbouw, EIP slimme steden en gemeenten, EIP water en EIP grondstoffen.

⁽¹⁰⁾ PB C 132 van 3.05.2011, blz. 39 (par. 3.10.4), PB C 229 van 31.07.2012, blz. 39, PB C 354 van 28.12.2010, blz. 80.

3.11 De voltooiing van een **interne innovatiemarkt** is in grote mate afhankelijk van de goede werking van de Europese interne markt die nog steeds met veel obstakels en tekortkomingen te kampen heeft, met name wat het vrij verkeer van diensten en kapitaal betreft ⁽¹¹⁾. Het EESC stelt de Commissie andermaal voor te overwegen een pan-Europese elektronische databank aan te leggen (in de vorm van een zoekmachine), die in afzonderlijke bedrijven en onderzoeksinstituten specifieke kennis zou verzamelen zodat bedrijven en andere organisaties i.v.m. innovatieve projecten sneller met elkaar in contact kunnen treden (misschien in het kader van het bestaande netwerk "Europe Enterprise Network") ⁽¹²⁾.

3.11.1 Onder die categorie vallen ook de obstakels voor de voltooiing van de **interne markt voor intellectuele-eigendomsrechten**. Anderzijds is wel reeds werk gemaakt van een gemeenschapsoctrooi, ook al is de procedure nog niet operationeel.

3.12 Europa heeft ook achterstand opgelopen wat de **voltooiing van een innovatieve aanbestedingsmarkt** betreft, met name via de mechanismen voor overheidsopdrachten ⁽¹³⁾. In de EU zijn er veel te weinig overheidsopdrachten gericht op aanmoediging van innovatie. Het EESC roept daarom de lidstaten op om aanzienlijk meer gebruik te maken van **precommerciële inkoop**, waardoor naar schatting van de Commissie de aanbestedingsmarkt met 10 miljard euro zou kunnen groeien. In dit verband wijst het Comité ook naar het initiatief van het Europees Parlement om overheidsopdrachten te moderniseren ⁽¹⁴⁾. Ook zou meer gebruik moeten worden gemaakt van mede door de structuurfondsen gefinancierde overheidsopdrachten om de vraag naar innovatieve producten en diensten te stimuleren.

3.13 Een goed werkende **Europese onderzoeksruimte**, die overeenkomt met een interne markt voor onderzoek en innovatie, is een conditio sine qua non om het concept van de Innovatie-Unie volledig in praktijk te brengen. De Europese Raad heeft 2014 als uiterste termijn voor de voltooiing ervan vastgesteld ⁽¹⁵⁾. Een en ander betekent dat tegen die tijd alle belangrijke obstakels voor mobiliteit en grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie moeten zijn opgeruimd. Voorts moet ook worden voorzien in een open arbeidsmarkt voor onderzoekers, aanvullende pensioenfondsen, optimale uitwisseling van kennis en onderzoeksresultaten en moet er concurrerende gebruik van nationale onderzoeksmiddelen worden gemaakt. Het EESC heeft zijn standpunt over de voltooiing van de EOR meer in detail uiteengezet in een advies ⁽¹⁶⁾ waarin het ook de vrees heeft geuit dat de termijn van 2014 wellicht te ambitieus is.

⁽¹¹⁾ Zie advies over de Single Market Act - vaststelling van de ontbrekende maatregelen (nog niet verschenen in het PB).

⁽¹²⁾ PB C 218 van 11.9.2009, blz. 8, par. 1.2 en 3.2.4.

⁽¹³⁾ De markt voor overheidsopdrachten is goed voor 17 % van het Europese bbp.

⁽¹⁴⁾ Verslag IMCO-commissie en EP-resolutie over precommerciële inkoop

⁽¹⁵⁾ Conclusies van de Europese Raad van februari 2011 en maart 2012.

⁽¹⁶⁾ PB C 76 van 14.3.2013, blz. 31.

3.14 Dat financiering en aanmoediging van innovatie een prioriteit is, zou tot uiting moeten komen in alle EU-financieringsprogramma's, met inbegrip van het cohesiefonds, en niet alleen in het kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie. Het EESC roept de lidstaten dan ook op gebruik te maken van de gelegenheid die geboden wordt via de nieuwe verordening betreffende de structuurfondsen ⁽¹⁷⁾.

3.15 Voor de goede werking van de Innovatie-Unie zijn volgehouden inspanningen en doeltreffende samenwerking geboden op alle niveaus: Europees, nationaal en lokaal niveau. Er moet meer belang worden gehecht aan **de rol van het regionale innovatiebeleid**, hetgeen in aanzienlijke mate de brain-drain uit regio's die slechts over beperkte mogelijkheden beschikken om Europese onderzoekscentra op te richten, zou kunnen helpen tegengaan.

4. Specifieke opmerkingen

4.1 Volgens het EESC is het nakomen van de 34 verbintenissen van het vlaggenschipinitiatief slechts een eerste stap in de verwezenlijking van een echte Innovatie-Unie. Als we willen dat een bijdrage wordt geleverd aan een slimme, duurzame en inclusieve groei, dan is er in de volgende fase een **verdieping** nodig, in de zin van aanzienlijk meer integratie en coördinatie van het nationale O&I-beleid met de EU-maatregelen en het EU-beleid. Het EESC roept de Commissie op om zonder uitstel een lijst op te stellen van specifieke maatregelen en gebieden waarop verdieping niet alleen mogelijk maar ook noodzakelijk is.

4.2 Het EESC is van mening dat er veel ruimte is voor verdieping op tal van gebieden, waarvan het slechts enkele wil opnoemen:

- *bevordering van innovatie in de openbare sector* zou de doeltreffendheid van openbare diensten kunnen verhogen en de kosten ervan verlagen, waarmee een bijdrage zou worden geleverd aan evenwichtige begrotingen en het algemene concurrentievermogen van de lidstaten;
- *verdere verbeteringen van het bedrijfsklimaat voor snelgroeiende innovatieve bedrijven*, met name via krachtiger maatregelen op het vlak van belastingen, ondersteuning van start-ups (vrijstelling van heffingen voor een bepaalde periode), harmonisatie van de wetgeving inzake auteursrechten, enz.;
- *via sociale innovatie* zouden de vele uitdagingen van de moderne samenleving en de gevolgen van de economische crisis succesvol kunnen worden aangepakt.
- *innovatieve oplossingen in de dienstensector* zouden nieuwe mogelijkheden openen voor de detailhandel, de elektronische handel, het toerisme, softwaretoepassingen, enz.

⁽¹⁷⁾ Artikel 9 van de ESF-verordening.

4.3 Het EESC onderschrijft de bevindingen en aanbevelingen van ERIAB, dat de eerste "stress test" van de Innovatie-Unie heeft verricht⁽¹⁸⁾. In deze studie wordt gewezen op de noodzaak van een radicale herziening van de toekomstige Europese groeistrategie, op basis van kennis en innovatie. Als belangrijkste uitdagingen worden daarbij genoemd:

- een zwak politiek engagement van de lidstaten t.o.v. de Innovatie-Unie;
- achterhaalde traditionele bedrijfsmodellen;
- onvoldoende koppeling tussen wetenschappelijke/academische verwezenlijkingen van topniveau en de effectieve "output" ervan op het gebied van technologische innovatie;

— trage besluitvorming en terughoudendheid t.o.v. innovatiesico's.

4.4 Het EESC spoort de Commissie aan na te denken over specifieke instrumenten om de ontwikkeling van nieuwe innovatieve bedrijfsmodellen te bevorderen. Zo zou eraan kunnen worden gedacht zogenaamde "innovatievouchers" te hanteren.

4.5 Het EESC werd in het vlaggenschipinitiatief reeds verzocht om via de ondernemers, sociale partners en ngo's die het vertegenwoordigt de ondersteuning van de Innovatie-Unie te bevorderen en beste praktijken te helpen verspreiden. Wij stellen voor dat het Comité, met name via zijn stuurgroep voor de EU2020-strategie, een aantal concrete initiatieven en activiteiten voorbereidt om via de sociale partners, nationale sociaaleconomische raden en andere organisaties van het maatschappelijk middenveld, nog meer dan tot nu toe het geval was, het vertrouwen in de Innovatie-Unie kracht bij te zetten.

Brussel, 18 september 2013

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Henri MALOSSE

⁽¹⁸⁾ European Research and Innovation Area Board, 1st Position paper: "Stress-test" of the Innovation Union, november 2012.